

STANDARDY OCHRONY DZIECI I OSÓB BEZBRONNYCH PRZED PRZEMOCĄ

PARAFII RZYMSKOKATOLICKIEJ ŚW. M. M. KOLBE W LUBLINIE

Dokument ten zwany dalej „Standardami Ochrony” wypełnia obowiązek wprowadzenia w Parafii, standardów ochrony dzieci przed krzywdzeniem i jest polityką ochrony przebywających tam dzieci a także osób dorosłych zgodnie z obowiązującymi standardami wyznaczonymi zarówno przez dokumenty państwowe (Ustawę o zmianie ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz innych ustaw z dn. 28 lipca 2023 r. – tzw „Ustawa Kamilka”), jak i wskazania wynikające z wytycznych Kościoła katolickiego w Polsce (Wzór Standardów Ochrony Dzieci w Kościele katolickim w Polsce – Centrum Ochrony Dziecka, Kraków 2024 (praca zbiorowa).

Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. M. M. Kolbe, Droga Męczenników Majdanka 27; 20-325 Lublin

Lublin 31 lipca 2024

§ 1

Postanowienia ogólne

1. Kościół realizuje misję powierzoną mu przez Pana, aby nie zginęło żadne z tych najmniejszych.
2. Dobro każdego dziecka w Parafii jest najważniejsze i niedopuszczalne jest stosowanie przez kogokolwiek wobec dziecka przemocy w jakiegokolwiek formie.
3. Niniejsze standardy ochrony dzieci w obszarze parafialnym poszerzone zostały o ochronę osób dorosłych nie tylko osób zależnych, bezbronnych, lecz wszystkich aby chronić przed wszelkiego rodzaju nadużyciami, przed krzywdą, przemocą, w tym przed wykorzystaniem seksualnym.
4. Standardy ochrony działają w obie strony – chronią zarówno parafian dzieci i parafian, jak i osoby duchowne, pracowników i wolontariuszy parafii zaangażowanych w duszpasterstwo realizowane w obszarze Parafii.
5. Parafia promuje dobro wszystkich parafian a w szczególności dzieci oraz zobowiązuje się dołożyć wszelkich starań, aby zapewnić bezpieczne i przyjazne środowisko, w którym są oni szanowani i doceniani.
6. Parafia promuje i docenia czynniki życia parafialnego chroniące przed przemocą, takie jak: poczucie sacrum, stała formacja, społeczne zaufanie, poczucie przynależności i wzajemnej odpowiedzialności, relacje oparte na zasadach ewangelicznych, wspólnotowość, w tym przynależność młodzieży do pozytywnej grupy rówieśniczej, publiczność działań oraz nadzór rodziców.
7. Parafia zauważa i poddaje szczególnej uwadze czynniki zagrażające, ułatwiające zaistnienie przemocy w życiu parafialnym m.in.: negatywną stroną klerykalizmu, atmosferę zależności i posłuszeństwa hierarchii sprzyjającą zachowywaniu tajemnicy oraz brak nadzoru z zewnątrz, dostęp do informacji wrażliwych Parafian ich tajemnic, warunków materialnych, problemów i potrzeb, fałszywą lojalność środowiskowa, możliwą niedojrzałość duchownych czy świeckich, np. charyzmatycznych i autorytarnych liderów-celebrytów.
8. Wszyscy parafianie są zobowiązani do uczenia się rozpoznawania tych, którzy potrzebują pomocy i wsparcia oraz bezzwłocznego podejmowania działań w przypadku podejrzeń lub ujawnienia okoliczności, które mogą wskazywać, że dziecku zagraża lub dzieje się krzywda. sposób zapobiec krzywdzie i skutecznie ochronić przed nią dzieci oraz osoby bezbronne.
9. Parafia jako podstawowa komórka instytucjonalna Kościoła, wyróżnia się wieloma obszarami działania, także tymi obejmującymi pracę z dziećmi, czy dającymi wglądu możliwość zauważenia krzywdy i przemocy, a co za tym idzie dają możliwość podjęcia odpowiednich kroków zapobiegawczych lub interwencji.

§ 2

Cele

1. Niniejsze standardy mają następujące cele:
 - a) stworzenie i zachowanie bezpiecznego środowiska w parafii;
 - b) weryfikacja, delegowanie i edukacja kapłanów, osób konsekrowanych i świeckich pracujących z dziećmi i z osobami bezbronnymi w parafii;
 - c) sposób reagowania na oskarżenia lub niewłaściwe zachowania;
 - d) zapewnienie opieki i wsparcia osobom skrzywdzonym;

- e) sposób postępowania z oskarżonymi o wykorzystanie seksualne i przemoc;
- f) określenie zasady chroniące w obszarze parafialnym;
- g) edukacja dzieci oraz osób bezbronnych w ochronie swoich granic;
- h) szkolenie i stałe wsparcie dla osób zajmujących się profilaktyką;
- i) zapewnienie jakości i ciągłości działań w zakresie prewencji;

2. Niniejsze standardy ochrony określają szczegółowe zasady bezpieczeństwa i sposobów ochrony przebywających tam dzieci i bezbronnych dorosłych, w zakresie:

- a) rekrutacji personelu i osób zaangażowanych duszpastersko w parafii;
- b) bezpiecznych relacji pomiędzy dorosłymi zatrudnionymi i pomagającymi duszpastersko w parafii a dziećmi i bezbronnymi dorosłymi;
- c) bezpiecznych relacji pomiędzy rówieśnikami;
- d) bezpiecznego korzystania z Internetu i mediów elektronicznych;
- e) zasady ochrony wizerunku i danych osobowych;
- f) sposobu reagowania w parafii na przypadki podejrzenia, że dziecko doświadcza przemocy fizycznej, psychicznej czy seksualnej i zasad prowadzenia rejestru interwencji;
- g) pomocy osobom pokrzywdzonym.

§ 3

Odpowiedzialności i zespół ds. prewencji

1. Ksiądz Proboszcz jest opowiedziany za wdrażanie w życie oraz stosowanie niniejszych standardów ochrony przed przemocą.

2. Ksiądz Proboszcz jako zarządca jest odpowiedzialny za podejmowanie interwencji w przypadku zaistnienia przemocy.

3. Ksiądz Proboszcz jest odpowiedzialny za uzyskanie danych z Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym o każdej osobie zaangażowanej w parafii i mającej kontakt z dziećmi w obszarze związanym z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez dzieci, lub z opieką nad dziećmi

4. Ksiądz Proboszcz jest odpowiedzialny dodatkowo za uzyskanie informacji z Krajowego Rejestru Karnego w zakresie przestępstw określonych w rozdz. XIX k.k. (przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu) i XXV k.k. (przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajowości) oraz w zakresie art. 189a k.k. (handel ludźmi), art. 207 k.k. (znęcanie się nad osobą najbliższą lub pozostającą w stosunku zależności) oraz przestępstw z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii od osób przed nawiązaniem stosunku pracy lub przed dopuszczeniem osoby do działalności (np. wolontariackiej) związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez dzieci, lub z opieką nad nimi.

5. Ksiądz Proboszcz jest odpowiedzialny za upewnienie się, że działalność podmiotów zewnętrznych w tym mających udostępnione pomieszczenia nie obejmuje kontaktu z dziećmi a dzieci faktycznie nie przebywają same w obecności ich personelu – wskazane jest aby personel lub zarządcę podmiotu zewnętrznego zapoznać z standardami ochrony i przyjąć od nich oświadczenie (Załącznik 1).

- a) Ust. 5 nie dotyczy tych podmiotów które ustawowo są zobowiązane wdrożyć standardy we własnym zakresie (np. Collegium Gostynianum)

6. Ksiądz Proboszcz powołuje zarządzeniem Zespół ds. Prewencji w składzie:

a) *osoba odpowiedzialna za standardy ochrony* - troszczy się o to, aby standardy były w parafii znane, wdrażane i przestrzegane (każda odrębna grupa parafialna może wyznaczyć własną taką osobę), prowadzi wewnętrzne szkolenia dla osób duchownych, pracowników i wolontariuszy parafii zaangażowanych w duszpasterstwo parafialne w zakresie Standardów Ochrony;

b) *osoba zaufana* - powołana jest do przyjmowania zgłoszeń w przypadku naruszenia standardów lub zaistnienia incydentów przemocy, jest osoba faktycznie budząca zaufanie, odpowiednio przygotowana oraz posiadająca tzw. kompetencje miękkie, predysponujące ją do kontaktu z osobami skrzywdzonymi, nie może ona na własną rękę podejmować działań służących wyjaśnieniu podejrzeń i zarzutów lub weryfikacji zgłaszanych faktów, współpracuje ściśle z osobą odpowiedzialną za interwencję (wzór oraz zasady sporządzenia notatki opisuje Załącznik 2);

c) *osoba odpowiedzialna za interwencję* - w przypadku podejrzenia lub zaistnienia przemocy jest to zarządca czyli Ksiądz Proboszcz, może on jednak delegować do tego zadania kompetentną osobę;

d) Ksiądz Proboszcz oraz inni członkowie według potrzeb.

7. W skład zespołu ds Prewencji wchodzi osoby świeckie osoby cieszące się zaufaniem, odpowiednio przeszkolone i kompetentne, które będą wiedziały, jakie działania w danej sytuacji są stosowne i konieczne.

8. Członkowie Zespołu nie mogą to być osoby uwikłane w lojalność środowiskową lub w konflikt interesów.

9. Zespół współpracuje również z osobami odpowiedzialnymi w diecezji za prewencję oraz z delegatką/delegatem ds. ochrony dzieci i młodzieży.

10. Członkowi zespołu podpisują zobowiązanie do zachowania poufności (Załącznik 3):

11. Wszelka działalność dotycząca ochrony oraz interwencji i pomocy musi być dokumentowana, a dokumenty powinny być przechowywane w sposób bezpieczny, zgodne z zasadami ochrony danych wrażliwych, za co odpowiada Ksiądz Proboszcz.

12. W skład dokumentacji o której mowa w ust. 11 wchodzi między innymi:

a) zobowiązanie do zachowania poufności o których mowa (Załącznik 3);

b) lista oraz deklaracje odpowiedzialnych grup odnośnie osób podlegających kontroli o których mowa § 3 ust. 3 i 4;

c) wydruki z rejestrów o których mowa § 3 ust. 3 i 4 i deklaracje osób polegających kontroli o niekaralności i krajach zamieszkania (Załączniki 5 i 6);

d) oświadczenia członków Zespołu oraz osób o których mowa w ust 12, lit b zapoznania się ze Standardami Ochrony (Załącznik 1);

e) rejestry szkoleń członków Zespołu oraz osób o których mowa w ust 12, lit b w zakresie „Standardów Ochrony”, zasad bezpiecznych relacji pomiędzy dziećmi i innych spotkań szkoleniowych;

f) rejestr akcji edukacyjnych wśród członów grup zwłaszcza wśród dzieci (wg Załącznika 4)

g) rejestr zdarzeń oraz odpowiadający mu zbiór notatek (są one wykonywane przez osoby bezpośrednio zaangażowane tj. osoba zaufana oraz/lub osoba odpowiedzialna za interwencję);

h) rejestr przeglądów i aktualizacji „Standardów Ochrony” (co dwa lata) zawierające stwierdzenie Zespołu o ich aktualności lub zakres naniesionych zmian.

13. Duszpasterze dzieci powinni:

- a) czuwać nad własną dojrzałością emocjonalną, psychiczną, duchową;
- b) starać się o dobór żywo wierzących, rzetelnych, zweryfikowanych i odpowiednio przeszkolonych osób do pełnienia funkcji animatorów, wychowawców itd.;
- c) wspierać dzieci w ich rozwoju ku dojrzałości;
- d) dbać o respektowanie zasad kultury (wobec dzieci i między nimi);
- e) czuwać nad równym traktowaniem wszystkich dzieci, z uwzględnieniem ich szczególnych potrzeb i osobistych uwarunkowań;
- f) dbać o przestrzeganie prawa do nienaruszalności cielesnej i prywatności;
- g) organizować działania duszpasterskie w miejscach bezpiecznych;
- h) utrzymywać możliwie żywy i transparentny kontakt z rodzicami dzieci;
- i) dbać o przestrzeganie zasad prywatności i ochrony wizerunku oraz danych osobowych dzieci.

§ 4

Zespół ds prewencji - reagowanie na oskarżenia lub niewłaściwe zachowania

1. W przypadkach przemocy fizycznej z uszczerbkiem na zdrowiu bądź seksualnej lub pokrzywdzenia innymi typami przestępstw, gdy sprawcą jest osoba dorosła lub dziecko, należy zgłosić ten fakt do organów ścigania, osobie odpowiedzialnej za przyjmowanie zgłoszeń (rejestracja wg Załącznika 2) oraz delegatowi diecezjalnemu.

a) Obowiązek o którym mowa w ust. 1 wynika z art. 304 *kpk* mówiącego o tym, że każdy, kto dowie się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuratora lub policję.

b) Dodatkowy schemat działania opisują dwie pierwsze kolumny Załącznika 7, oraz pierwsza kolumna Załącznika 8 w przypadku sytuacji rówieśniczych, natomiast w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka przez opiekuna lub rodzica dwie pierwsze kolumny Załącznika 9.

2. Gdy sprawa dotyczy niewłaściwego zachowania, zaniedbań lub ma charakter jednorazowy, sprawę należy zgłosić osobie odpowiedzialnej za przyjmowanie zgłoszeń (rejestracja według Załącznika 2), zbadać i podjąć adekwatne kroki w zależności od tego, czego dotyczyło to zachowanie.

a) Jeśli dotyczy to osób powyżej 17 roku życia każdorazowo należy podjąć z tą osobą rozmowę i jeśli zajdzie taka potrzeba, to okresowo lub stale wycofać ją grupy lub z pracy duszpasterskiej lub rozwiązać (dwie ostatnie kolumny Załącznik 7).

b) Ponadto jeśli niewłaściwe zachowanie dotyczy dziecka, należy o tym zawiadomić jego rodziców i wraz z nimi podjąć odpowiednie działania.

c) Jeśli sprawa dotyczy niewłaściwych zachowań dzieci wobec siebie nawzajem, należy niezwłocznie zawiadomić rodziców obu dzieci i wraz z nimi podjąć odpowiednie działania a dodatkowy schemat działania w przypadku sytuacji rówieśniczych jest opisany w ostatniej kolumnie Załącznika 8.

d) Jeśli sprawa dotyczy podejrzenia zaniedbań lub jednorazowych wydarzeń powodowanych przez rodzica lub opiekuna, należy rozważyć powiadomienie właściwego ośrodka pomocy społecznej a dodatkowy schemat działania w przypadku sytuacji rówieśniczych jest opisany w dwóch ostatnich kolumnach Załącznika 9.

f) Każda informacja o niewłaściwym zachowaniu powinna być traktowana poważnie, gdyż jest działaniem prewencyjnym.

3. Osoba odpowiedzialna za przyjmowanie zgłoszeń współpracuje, z osobą odpowiedzialną za reagowanie, z Księdzem Proboszczem oraz delegatem diecezjalnym.

§ 5

Zespół ds prewencji - zapewnienie opieki i wsparcia osobom skrzywdzonym

1. Każda osoba, która mówi o doświadczanej przez siebie krzywdzie, winna zostać przyjęta z szacunkiem i uważnie wysłuchana.
2. Osoba skrzywdzona powinna otrzymać informację o możliwych formach pomocy, z której może skorzystać na terenie parafii lub poza nią.
3. W sytuacji, gdy osoba wskazana jako sprawca jest kapłanem lub inną osobą zaangażowaną w parafii, należy jak najszybciej zapewnić bezpieczeństwo osobie skrzywdzonej (np. przez niedopuszczanie do niej osoby wskazanej lub podejrzanej o krzywdę). Następnie należy jej udzielić pomocy, jakiej potrzebuje. Osoby poszkodowane nie powinny być obarczane kosztami udzielanej im pomocy.
4. Troska duszpasterska wobec osoby skrzywdzonej i jej bliskich polega przede wszystkim na życzliwym wysłuchaniu i pomocy w odbudowaniu jej wiary z Bogiem i zaufania do Kościoła. Organizowana jest w porozumieniu z diecezjalnym duszpasterzem ds. pomocy duchowej osobom skrzywdzonym.
5. Jeśli osoba skrzywdzona należała do jakiejś grupy parafialnej, również inni uczestnicy tej grupy powinni otrzymać pomoc duszpasterską i ewentualnie psychologiczną.
6. Jeśli osobą skrzywdzoną jest dziecko, pomoc powinna otrzymać również jego rodzina.
7. Parafianie powinni być we właściwy sposób poinformowani o tym, co się wydarzyło, oraz otrzymać stosowną pomoc. Należy przy tym zachować zasadę ochrony dobrego imienia osoby skrzywdzonej.
8. Jeśli zgłoszenie dotyczy przestępstwa określonego w prawie karnym i/lub kanonicznym, osoba przyjmująca zgłoszenie postępuje zgodnie z procedurami zawartymi w Wytycznych KEP.
9. Jeśli zgłoszenie dotyczy innej krzywdy czy niewłaściwego zachowania, osoba zgłaszająca otrzymuje informację o podjętych w sprawie krokach.
10. Wszelkie działania i uzyskane informacje objęte są zasadą poufności, ale osoby skrzywdzonej nie wolno zobowiązywać do zachowania tajemnicy.

§ 6

Zespół ds prewencji - sposób postępowania z oskarżonymi o wykorzystanie seksualne i przemoc

1. Do parafii mogą należeć osoby, które są oskarżone o różne przestępstwa bądź mają wyrok w zawieszeniu, lub też wróciły do środowiska po odbytych wyroku - nie powinny one pracować z dziećmi, natomiast powinny zostać objęte pomocą duszpasterską.
2. W sytuacji, gdy podejrzanym lub oskarżonym jest dziecko, należy współpracować z jego rodzicami lub opiekunami prawnymi w takim zakresie, w jakim jest to możliwe i potrzebne oraz dobrze jest otoczyć opieką duszpasterską.

3. W sytuacji, gdy osobą podejrzaną lub oskarżoną jest kapłan lub osoba konsekrowana, należy zastosować się do wskazań uzyskanych od biskupa miejsca lub przełożonych - - wobec takiej osoby powzięte zostają kroki przewidziane przez Wytoczne KEP.

a). W sytuacji, gdy podejrzenie lub oskarżenie dotyczy proboszcza, osoba rejestrująca zdarzenie, lub odpowiedzialna w parafii za interwencję zgłasza sprawę bezpośrednio do diecezjalnego delegata ds. prewencji lub ochrony.

4. Gdy osobą podejrzaną lub oskarżoną jest świecki pracownik lub wolontariusz, należy odsunąć taką osobę od podejmowanej pracy związanej z kontaktem z dziećmi na czas wyjaśnienia sprawy lub do czasu decyzji prokuratury oraz objąć ją stosowną opieką (psychologiczną, duszpasterską).

5. W procesie wyjaśniania sprawy oraz w podawaniu informacji należy również zadbać o zachowanie ochrony dobrego imienia domniemanego sprawcy.

6. W przypadku zaistnienia fałszywego oskarżenia, jeśli zarzuty nie zostaną potwierdzone, a oskarżenie znane było osobom postronnym, należy przekazać im informację o niewinności oskarżonego w formie oficjalnego komunikatu np. biskupa miejsca.

§ 7

Zasady chroniące w obszarze parafialnym

1. Wszelkie oddziaływanie wychowawcze i rozwoju religijnego zawsze musi się dokonywać z poszanowaniem woli rodziców bądź prawnych opiekunów oraz z zapewnieniem opieki, troski, serdeczności, pozytywnej woli kształcenia i wychowania. Trudno jest wskazać precyzyjne zasady i granice wszystkich zachowań, należy jednak kierować się poniższymi wskazówkami w reakcji dorosły-dziecko oraz roztropnością i wrażliwością ewangeliczną.

a) Zasady dotyczące relacji pomiędzy dziećmi opisane są w Załącznik 4.

2. Zasady chroniące w kontakcie bezpośrednim.

a) Wszystkie spotkania z dziećmi na terenie parafii powinny być organizowane w miejscach oficjalnych, ogólnodostępnych i do tego przygotowanych.

b) Nie można przebywać z dzieckiem sam na sam w warunkach odizolowanych. Jeżeli dobro dziecka wymaga indywidualnego spotkania, nie może się ono odbywać w sekrecie (zalecane powiadomienie rodziców lub przełożonego) i w warunkach odizolowanych. Osoba przeprowadzająca spotkanie powinna zatroszczyć się o transparentność (np. przeszkłone lub uchylone drzwi pomieszczenia, które nie mogą być zamknięte na klucz, obecność innych osób w bezpośrednim pobliżu, powiadomienie innych osób o spotkaniu itp.). Indywidualnych spotkań z dziećmi nie wolno w nieroztropny sposób mnożyć ani przedłużać. Spotkania takie nie powinny odbywać się w późnych godzinach wieczornych (po godz. 20.00 lub nocą).

c) Dzieci nie mogą przebywać w parafialnych pomieszczeniach mieszkalnych bez opieki rodzica lub opiekuna prawnego. Nie powinny też towarzyszyć duszpasterzom w miejscach lub w sprawach niezwiązanych ze sprawowaniem posługi lub formacją.

d) Dzieci powinny zawsze pozostawać pod opieką osoby dorosłej. Podczas pełnienia funkcji wychowawczych opiekunowie nie mogą pozostawać pod wpływem alkoholu lub substancji psychoaktywnych ani przyjmować ich w obecności dzieci.

e) Dzieci na terenie parafii nie mogą przebywać pod wyłączną opieką innego dziecka, chyba że inaczej stanowią regulaminy religijnych ruchów duszpasterstwa poza parafialnego, np. Ruchu Światło-Życie, KSM, SHK-Zawisza-FSE, LSO w tym wypadku stosuje się standardy

opracowane przez te grupy. Osoby te powinny być odpowiednio uformowane, przygotowane i pełnić posługę pod okiem dorosłych.

f) Jeśli spotkania formacyjne, np. przygotowanie do bierzmowania, odbywają się w domach wybranych rodzin, również muszą być przeprowadzane w grupie, nigdy indywidualnie.

g) Zakazuje się przewożenia dzieci prywatnymi samochodami, zwłaszcza w pojedynkę, bez wiedzy i wyraźnej zgody rodziców lub opiekunów prawnych.

h) Niestosowne jest skracanie dystansu przez przechodzenie na „ty” osoby dorosłej z dzieckiem.

i) W prywatne życie dziecka wolno ingerować tylko w takim wymiarze, w jakim wymaga tego konkretny problem.

j) W przypadku konieczności podjęcia rozmów na temat seksualności należy wykazać się delikatnością i roztropnie rozeznąć, czy takiej rozmowy nie powinien przeprowadzić specjalista.

k) W obecności dzieci nie wolno wypowiadać treści i żartów o podtekście seksualnym. Zabronione jest prezentowanie dzieciom treści obscenicznych, erotycznych, pornograficznych lub mających podtekst seksualny, zawierających sceny brutalnej przemocy bądź nieodpowiednich do wieku i wrażliwości odbiorców w jakikolwiek sposób i za pomocą jakiegokolwiek urządzenia.

l) Niedozwolone jest stosowanie przemocy fizycznej oraz psychicznej, takiej jak: poniżanie, upokarzanie, ośmieszanie, dokuczanie, szykanowanie, znęcanie się itp., zarówno w bezpośrednich kontaktach, jak i za pośrednictwem mediów społecznościowych.

m) Niedopuszczalne są wszelkiego rodzaju nadużycia duchowe (w obszarze spowiedzi, poradnictwa itp.).

n) Każdy przypadek przemocy fizycznej, psychicznej (emocjonalnej) czy seksualnej pomiędzy dziećmi wymaga natychmiastowej reakcji ze strony opiekunów.

o) Nie wolno dotykać dzieci wbrew ich woli ani w sposób nieadekwatny do relacji duszpasterskich lub wychowawczych.

3. Zachowania niedozwolone to wszelkie formy okazywania niechcianej czułości, dotykanie piersi, pośladków, genitaliów i ich okolic (choćby przez bieliznę lub odzież), pocałunki, mocne i zamykające uściski, uniemożliwiające przerwanie kontaktu, klepanie po pośladkach, udach, kolanach, głowie, łaskotanie lub mocowanie się w dużej bliskości cielesnej, masaże, sadzanie na kolanach, kładzenie się lub spanie obok, ocieranie się, seksualizacja i seksizm, różne formy poniżania oraz mobbing, używanie wulgaryzmów.

4. Zachowania właściwe w naszym kręgu kulturowym to uścisk dłoni lub delikatne objęcie, przytulenie, pocałunki w policzek, delikatne poklepanie po ramionach lub plecach jako wyraz akceptacji wsparcia, pocieszenia, dotyk ramion, rąk czy barku jako wyraz bliskości, trzymanie się za rękę w czasie np. zabawy lub dla uspokojenia wzburzenia, emocjonalnego, trzymanie za rękę dzieci w czasie spaceru, siadanie w pobliżu małych dzieci, podnoszenie lub trzymanie na rękach dzieci do ok. 3. roku życia, przytulanie i branie na kolana małych dzieci za zgodą ich rodziców i najlepiej w ich obecności

5. Dzieciom nie wolno robić zdjęć lub filmować bez ich zgody, nie wolno upubliczniać zdjęć, filmów z udziałem dzieci bez pisemnej zgody ich rodziców lub opiekunów prawnych, z wyjątkiem zdjęć dużych grup w miejscach publicznych w związku z informowaniem o wydarzeniach.

6. Zabrania się częstowania dzieci tytoniem, alkoholem i innymi substancjami psychoaktywnymi, posiadania środków niedozwolonych przez prawo. Nie wolno również tolerować ich posiadania oraz zażywania przez dzieci.

7. Zasady ochrony dotyczące wyjazdów i spotkań - zachęca się do pełnej transparentności w organizowaniu spotkań z dziećmi.

a) Na początku roku formacyjnego w parafii należy zapoznać rodziców lub opiekunów prawnych dzieci z harmonogramem prowadzonych spotkań.

b) Uzyskać zgody w formie pisemnej na udział w spotkaniach oraz ustalić zasady odbioru dzieci i zasady komunikacji elektronicznej z dziećmi.

c) Wszystkie formy zorganizowanego czasu, a w sposób szczególny wypoczynku dzieci powinny być realizowane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa: na wyjazdy grupowe należy uzyskać pisemną zgodę rodziców lub opiekunów prawnych, po uprzednim zapoznaniu ich z ramowym planem działania i zasadami jego organizacji (regulaminem).

d) Podczas wyjazdu rodzice lub opiekunowie prawni mają prawo do kontaktu ze swoim dzieckiem oraz z jego opiekunem.

e) Podczas wyjazdów parafialnych opiekunowie nie powinni nocować w tym samym pomieszczeniu co podopieczni. W sytuacji szczególnej, wymagającej od opiekuna pozostania w nocy w pomieszczeniu z wychowankiem, powinien on o tym fakcie zawiadomić inną osobę dorosłą, kierownika wyjazdu oraz, jeśli to możliwe, rodzica lub opiekuna prawnego wychowanka.

f) Jeśli wyjazd przewiduje noclegi zbiorowe, organizator zawiera informację na ten temat w regulaminie. Szczególnie zadbać należy o ochronę dzieci w toaletach, łazienkach, przebieralniach czy szatniach.

8. Zasady ochrony dotyczące udostępniania z Internetu – Parafia Świętego Maksymiliana nie udostępnia Internetu.

9. Zasady chroniące dotyczące wszystkich, również dorosłych

a) Sakrament pokuty i pojednania, a także spotkania związane z towarzyszeniem duchowym powinny odbywać się w miejscach do tego wyznaczonych (konfesjonał lub miejsce osobne, ale widoczne). Jeśli nie można zachować tej zasady (np. w czasie wakacji, pielgrzymki czy przy spowiedzi osoby chorej czy z niepełnosprawnością), należy zadbać o to, by spowiednik i penitent byli dostępni (drzwi pomieszczenia nie mogą być zamknięte na klucz) lub widoczni dla innych osób (np. przeszklenia w drzwiach, uchylone drzwi do pomieszczenia). Niedopuszczalne jest spowiadanie lub tzw. rozmowy duchowe w pokojach prywatnych.

b) Podczas Mszy świętych o uzdrowienie połączonych z modlitwą wstawienniczą należy zadbać o to, aby modlitwa taka odbywała się przy głównym ołtarzu, w miejscach godnych, widocznych, centralnych, a nie w różnych „zaułkach”, przyciemnionych pomieszczeniach itp.

c) Zaleca się, aby odwiedziny chorych (dotyczy księży oraz szafarzy i wolontariuszy) odbywały się w obecności osoby trzeciej (kogoś z rodziny, z sąsiedztwa, osoby posługującej w parafii).

d) Do udziału w wizytach duszpasterskich (kolęda) należy zapraszać tylko takie osoby (służba liturgiczna, organista, zakrystianin, kościelny), które wykazują się odpowiednią dojrzałością np. w obszarze zachowania dyskrecji.

e) Zobowiązania księdza, pracownika lub osoby posługującej w parafii, zwłaszcza te, za które uiszczono wynagrodzenie, powinny być udokumentowane w formie pisemnej, a kopia przekazana beneficjentowi.

§ 8

Stala edukacja dzieci oraz osób bezbronnych w ochronie swoich granic oraz szkolenie i stale wsparcie dla osób zajmujących się profilaktyką

1. Dzieci i osoby bezbronne powinny brać w różnych formach edukacji w zakresie Standardów ochrony i pokrewnych np. w konwencji warsztatów.
2. Wszystkie dzieci powinny zostać zaznajomione obowiązkowo z zasadami opisanymi w załączniku 4 (Zasady bezpiecznych relacji pomiędzy dziećmi).
3. Szkolenia o których mowa w ust. 1 powinny obejmować formację dzieci do reagowania poprzez asertywne zachowanie oraz informowanie odpowiednich osób dorosłych w sytuacjach, w których są świadkami lub doświadczają od dorosłych albo innych dzieci jakiegokolwiek krzywdy (fizycznej, seksualnej, słownej, emocjonalnej itd.), takiej jak np.: pozostawianie dzieci bez opieki, okazywanie niechcianej czułości, próby nawiązywania kontaktu w miejscach odosobnionych, epatowanie nagością oraz zapraszanie, zwłaszcza indywidualnie, do miejsc takich jak np. sauna, przekraczanie granic nienaruszalności cielesnej, zbyt intensywne dążenie do osobistego kontaktu, infantylne zachowania opiekunów, prowokacja i wciąganie w sytuacje dwuznaczne, prezentowanie nieodpowiednich i wulgarnych treści (zwłaszcza materiałów o charakterze erotycznym, pornograficznym, obrazujących przemoc lub w inny sposób przyczyniających się do dyskomfortu), nadmierne i indywidualne obdarowywanie prezentami i inne formy faworyzowania, brak empatii i wrażliwości na potrzeby dzieci, proponowanie, używanie alkoholu lub środków psychoaktywnych itp. lub bycie pod ich wpływem.
4. Każdy zaangażowany w misję Kościoła, w pracę i zaangażowanie duszpasterskie czy pracę z dziećmi i osobami bezbronnymi – powinien uczestniczyć w szkoleniach aby posiadać potrzebną wiedzę na temat ochrony dzieci i osób bezbronnych przed przemocą i dzielić się nią z rodzicami i dziećmi.
5. Zakres szkoleń w temacie ochrony dzieci i osób bezbronnych o których mowa w ust. 4 to:
 - a) „Standardy ochrony” to podstawowe obowiązkowe szkolenie o standardach przyjętych i obowiązujących w Parafii – kodeksie zachowań, procedurach związanych z interwencją i zgłoszeniem dla wszystkich duchownych, pracowników i wolontariuszy zaangażowanych w duszpasterstwo prowadzone przez członka Zespołu ds Prewencji (np. osobę odpowiedzialną za standardy) ochrony przed rozpoczęciem ich zaangażowania.
 - b) Każda osoba (duchownych, pracowników i wolontariuszy zaangażowanych w duszpasterstwo realizowane w obszarze Parafii) pracująca z dziećmi i osobami bezbronnymi co dwa lata uczestniczy w jednodniowym szkoleniu z zakresu prewencji. Treść tych szkoleń przygotowana jest przez osobę odpowiedzialną w diecezji za prewencję.
 - c) Ponadto duchownym, pracownikom i wolontariuszom pełniącym funkcje wychowawcze lub formacyjne dodatkowo proponowane są dodatkowe szkolenia dotyczące: rodzajów przemocy (w tym przemocy rówieśniczej), rozpoznawania oznak przemocy (w tym wykorzystania seksualnego), strategii działania sprawców przemocy (w tym przemocy seksualnej), rozmowy z dzieckiem/ nastolatkiem/osobą bezbronną na temat krzywdy, rozmowy z dorosłymi (gdy ktoś pracuje z grupą dorosłych) dotyczącą przemocy, zagrożeń i ochrony przed szkodliwymi treściami w Internecie, innych zaleceń obowiązujących w danej placówce/miejscu duszpasterskim.

d) Członkowie zespołu ds prewencji poza szkoleniami wymienionymi w lit. a, b i c powinny mieć także wiedzę na temat: budowania systemu prewencji zgodnego z wymogami Kościoła i ustaw państwowych (obecnie tzw. „Ustawa Kamilka” i Krajowy Plan Przeciwdziałania Przepęstwom Przeciwko Wolności Seksualnej i Obyczajności na Szkodę Małoletnich na lata 2023-2026 oraz Wytyczne KEP, dokument prewencji KEP), podstawowych procedur prawnych (kanonicznych i przewidzianych przez Kodeks karny), czynników ryzyka i czynników ochronnych, funkcjonowania w środowisku lokalnym placówek pomocowych, procedur ustalonych dla danej parafii.

e) Członkowie zespołu ds prewencji uczestniczą raz w roku w spotkaniu odpowiedzialnych za prewencję w danej diecezji.

6. Wszystkie szkolenia powinny prowadzić osoby odpowiednio przygotowane oraz kompetentne w dziedzinie ochrony dzieci i osób bezbronnych (np. osoby delegowane przez diecezję do pełnienia takich zadań).

7. Wszystkie szkolenia powinny być dokumentowane a uczestnicy powinny otrzymać stosowne zaświadczenie o udziale w szkoleniu.

§ 9

Postanowienia końcowe

1. Standardy ochrony są dostępne w parafii i podane do publicznej wiadomości na stronie internetowej oraz w kancelarii parafialnej.

2. Standardy ochrony w parafii aktualizowany są co dwa lata.

3. Ewaluacja dokumentu dokonywana jest w danej placówce przez osobę odpowiedzialną za prewencję we współpracy z Księdzem Proboszczem i osobami wyznaczonymi przez proboszcza, a następnie konsultowana z osobami zaangażowanymi w duszpasterstwo parafialne. Następnie jest zatwierdzana przez osobę odpowiedzialną w diecezji za prewencję.

Załączniki:

Załącznik 1 Oświadczenie o zapoznaniu się z polityką ochrony dzieci i zobowiązaniu do jej przestrzegania.

Załącznik 2 Zasady sporządzania notatki dotyczącej zdarzenia.

Załącznik 3 Oświadczenie o zachowaniu poufności informacji powziętych w procesie postępowania w sprawie krzywdzenia dziecka oraz przetwarzanych danych osobowych.

Załącznik 4 Zasady bezpiecznych relacji pomiędzy dziećmi.

Załącznik 5 Oświadczenie dotyczące niekaralności za przestępstwa na szkodę dzieci.

Załącznik 6 Oświadczenie o krajach zamieszkania w ciągu ostatnich 20 lat, innych niż Rzeczypospolita Polska.

Załącznik 7 Schemat interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka przez osoby trzecie.

Załącznik 8 Schemat interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka przez osobę nieletnią, czyli taką, która nie ukończyła 17.

Załącznik 9 Schemat interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka przez rodzica lub opiekuna.

Uwaga:

Wykonano na podstawie dokumentu pt.: „Wzór Standardów Ochrony Dzieci w Kościele katolickim w Polsce” – Centrum Ochrony Dziecka, Kraków 2024 (praca zbiorowa), w przypadku kwestii w dokumencie parafialnym nierozstrzygniętych lub wątpliwych wiążące są zapisy dokumentu „Wzoru standardów...” lub przepisy prawa powszechnego.

Załącznik 4

Zasady bezpiecznych relacji pomiędzy dziećmi

Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. M. M. Kolbe w Lublinie jest miejscem zapewniającym bezpieczeństwo dzieciom także w grupie rówieśniczej. Kierując się wartościami wypływającymi z Ewangelii, staramy się wpoić naszym parafianom postawę szacunku wobec każdego człowieka – dzieci i dorosłych. Pragniemy, by w relacjach międzyludzkich bliska była im ewangeliczna zasada: „Wszystko więc, co chcielibyście, żeby wam ludzie czynili, i wy im czyńcie” (Mt 7,12a).

Zasady bezpiecznych relacji między dziećmi poznali wszyscy pracownicy i współpracownicy parafii, dzięki czemu mogą oni umiejętnie i adekwatnie do zaistniałej sytuacji reagować na każde niewłaściwe zachowanie czy przemoc. Również dzieci powinny przestrzegać poniższego kodeksu podczas spotkań w parafii i poza nią, w kontakcie bezpośrednim i wirtualnym.

Kodeks zachowań został opracowany z udziałem dzieci. Ewaluacja i weryfikacja zasad bezpiecznych relacji pomiędzy dziećmi odbywać się będzie co dwa lata, a także po każdej sytuacji kryzysowej, jeśli w parafii podjęta zostanie interwencja z powodu krzywdzenia rówieśniczego. Zmiana treści zasad bezpiecznych relacji między dziećmi jest możliwa w każdym momencie na ich wniosek i z ich udziałem.

1. Równe traktowanie i szacunek dla każdej osoby

- Traktuj innych tak, jak chcesz, aby inni traktowali Ciebie.
- Pamiętaj, że każda osoba jest kimś wyjątkowym i szczególnie obdarowanym przez Boga. Należą się jej szacunek i troska o jej dobro.
- Bądź tolerancyjny – szanuj odmienny wygląd, przekonania, poglądy i cechy koleżanek/kolegów.
- Pamiętaj, że przez różnorodność wzajemnie się ubogacamy.
- Masz prawo do zabawy i relacji z każdym dzieckiem, ale pamiętaj, że nie zawsze inne dziecko ma chęć do kontaktu z Tobą w danym momencie. Uszanuj to.
- Zachowaj otwartość i bądź wrażliwy na wszystkie osoby, nawet jeśli nie należą do grona Twoich najbliższych przyjaciół. Nie wykluczaj ich ze wspólnych działań, rozmów i szkolnych aktywności.

2. Zasady komunikacji między dziećmi

- Zachowuj życzliwość i szacunek wobec koleżanek/kolegów.
- Pamiętaj, że każdy ma prawo do wyrażania swojego zdania, myśli i przekonań, o ile nie naruszają one dobra innych osób.
- Słuchaj innych, gdy mówią. Nie przerywaj innym, gdy się wypowiadają.
- Zachowuj kulturę słowa w każdej sytuacji.
- Stosuj formy grzecznościowe.
- Pytaj o zgodę na kontakt fizyczny (przytulenie, pogłaskanie).

3. Szacunek dla cudzej własności, prywatności i przestrzeni

- Szanuj rzeczy osobiste i mienie innych osób.
- Zapytaj, jeśli chcesz pożyczyć od kogoś jakąś rzecz.

- Nie przeglądaj prywatnych rzeczy innych osób bez ich zgody. Każdy ma prawo do prywatności.
- Nie rób zdjęć, nie nagrywaj ani nie rozpowszechniaj wizerunku kolegów/koleżanek i innych osób bez ich wyraźnej zgody.
- Pamiętaj, że każdy ma prawo do przestrzeni osobistej. Jeśli inna osoba potrzebuje chwili samotności, uszanuj to. Naruszanie tej przestrzeni może rodzić konflikty.

4. Zakaz stosowania przemocy w jakiegokolwiek formie

- Nie stwarzaj sytuacji, w których ktoś czułby się celowo pomijany, izolowany.
- Nie stosuj przemocy fizycznej. Szturchanie, popychanie, kopanie czy siłowe przytrzymywanie kolegi/koleżanki naruszają jego/jej integralność fizyczną.
- Szanuj przestrzeń intymną kolegów/koleżanek. Nigdy nie dotykaj ich w sposób, który może być uznany za nieprzyzwoity lub niestosowny.
- Nie wyśmiewaj, nie obgaduj, nie ośmieszaj, nie zawstydzaj, nie upokarzaj, nie lekceważ i nie obrażaj kolegów/koleżanek.
- Nie wypowiadaj się w sposób obraźliwy o rodzicach kolegów/koleżanek.
- Nie zwracaj się w sposób wulgarny do innych.
- Pamiętaj, że żarty są wtedy żartami, kiedy nikt z ich powodu nie cierpi. Jeśli tak jest, natychmiast zakończ taką zabawę słowną.
- Nie narażaj siebie i innych uczniów na sytuacje zagrażające życiu i zdrowiu fizycznemu czy psychicznemu.
- Nie wyrażaj negatywnych, prześmiewczych komentarzy na temat zachowania, pracy, wyglądu kolegów/koleżanek.
- Nie zabieraj rzeczy należących do innych bez ich zgody.

5. Szacunek w kontaktach internetowych i zakaz cyberprzemocy

- Szanuj innych i traktuj ich tak, jak chcesz, by traktowali Ciebie – dotyczy to wszystkich typów Twojej aktywności w sieci. Po drugiej stronie ekranu jest drugi człowiek.
- Pamiętaj, że cyberprzemoc często zaczyna się od tzw. „niewinnych żartów”. Nie każdy ma takie samo poczucie humoru. Uważaj na to, co piszesz i co publikujesz, w Internecie nic nie ginie. W świecie wirtualnym łatwo poruszyć lawinę wzajemnych niechęci, co może doprowadzić do konkretnej formy przemocy.
- Nie udostępniaj kontaktów do innych osób (telefonicznych, mailowych) bez ich zgody.
- Dbaj o swój oraz innych wizerunek w sieci – nie publikuj wrażliwych danych, powierzonych ci informacji oraz zdjęć i filmów ośmieszających innych. Szanuj ich prywatność.
- Chronić intymność swoją i innych. Nie wysyłaj i nie udostępniaj zdjęć lub filmów, które by ją naruszały.
- Sprzeciwiaj się hejtowi, sam nie publikuj obrażających i agresywnych komentarzy oraz reaguj, gdy zauważysz, że ktoś jest poniżany w Internecie. Nie przesyłaj dalej ośmieszających wiadomości. Zgłoś takie działania odpowiednim osobom.
- Nie prowokuj innych do niepotrzebnych, nieuzasadnionych kłótni. Trolling, świadome poniżanie, nękanie i zaczepki są zachowaniami niedopuszczalnymi.
- Nie wykluczaj swoich rówieśników z grup w mediach społecznościowych z powodu swoich prywatnych niechęci.

- Nie podszywaj się w Internecie pod inne osoby. Takie zachowanie w cyberprzestrzeni jest kradzieżą tożsamości. To jest przestępstwo.
- Jeżeli zauważysz, że ktoś nie wylogował się ze swojego konta, nie wykorzystuj tej sytuacji do działań, które przyniosłyby mu szkodę, ale życzliwie poinformuj go o jego nieuwadze.
- Pamiętaj, że groźby, pomówienia, nawoływanie do nienawiści, prześladowanie, ośmieszanie w cyberprzestrzeni także są karalne. Twoje działania w sieci nie są anonimowe.

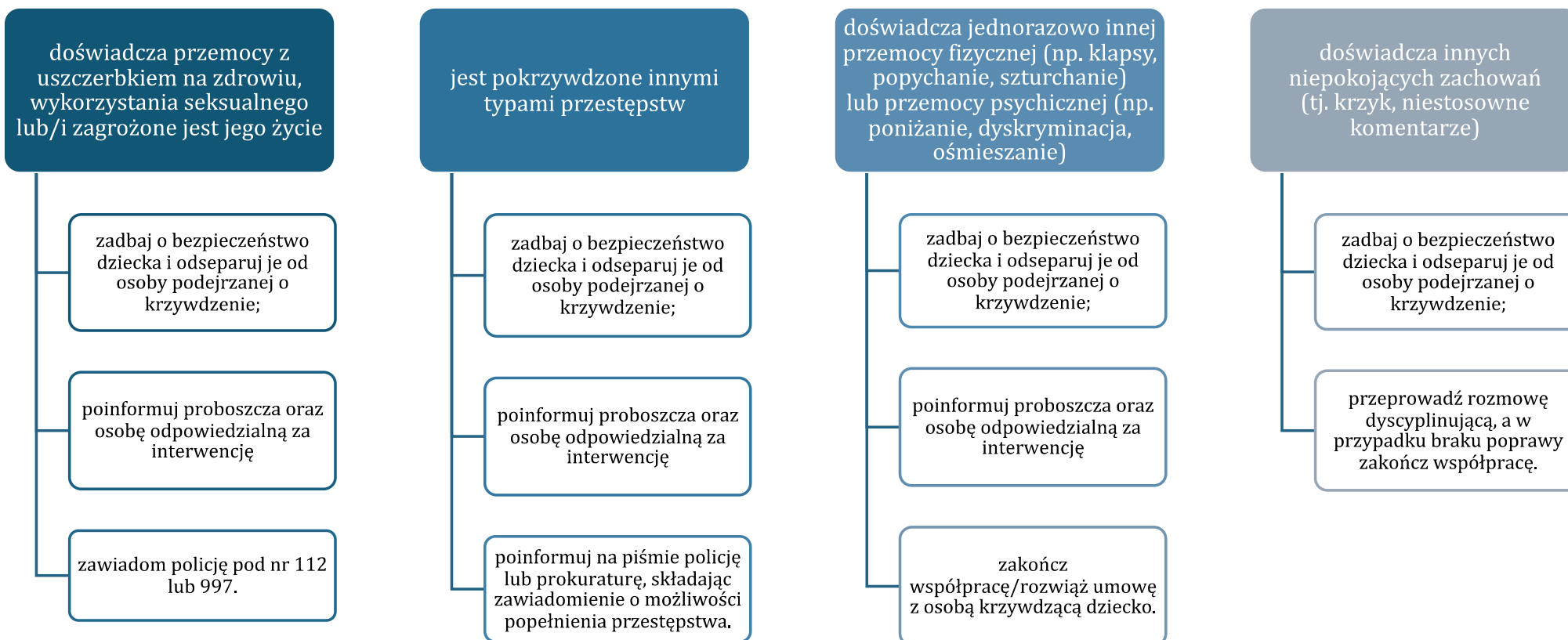
6. Sposoby pokojowego rozwiązywania konfliktów

- Wycisz się, uspokój, zatrzymaj niepotrzebną kłótnię, zanim stracisz nad sobą kontrolę. Zastanów się, co chcesz osiągnąć. Jeśli to możliwe, podejmij spokojną rozmowę z drugą stroną.
- Umów się na rozmowę w bardziej stosownych warunkach, w ten sposób zyskasz czas na konstruktywny dialog. Powiedz, co według Ciebie jest problemem, co przyczyną nieporozumienia, czego oczekujesz.
- Słuchaj drugiej osoby. Dopytaj o jej odczucia i oczekiwania. Podsumuj to, co usłyszałaś/usłyszałeś dla upewnienia się, czy dobrze zrozumiałaś/zrozumiałeś jej komunikat.
- Upewnij się, że Twój rozmówca powiedział wszystko odnośnie do swoich odczuć.
- Wspólnie wymyślcie rozwiązanie satysfakcjonujące obie strony.
- Jeśli nie uda się Wam dojść do porozumienia, poproś o pomoc osobę dorosłą, aktualnego opiekuna grupy. Porozmawiaj o tym z Twoimi rodzicami. Nie rozwiązuj konfliktu samodzielnie.
- Nie bądź obojętny, gdy komuś dzieje się krzywda. Zawsze poinformuj o tym osobę dorosłą.

Schemat interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka przez osoby trzecie

(np. wolontariusze, pracownicy organizacji/institucji oraz inne osoby, które mają kontakt z dzieckiem)

PODEJRZEWASZ, ŻE DZIECKO:

Schemat interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka przez osobę nieletnią, czyli taką, która nie ukończyła 17. roku życia (przemoc rówieśnicza)

PODEJRZEWASZ, ŻE DZIECKO:

doświadcza ze strony innego dziecka przemocy z uszczerbkiem na zdrowiu, wykorzystania seksualnego lub/i zagrożone jest jego życie

zadbaj o bezpieczeństwo dziecka i odseparuj je od osoby podejrzanego o krzywdzenie;

poinformuj proboszcza oraz osobę odpowiedzialną za interwencję

przeprowadź rozmowę z rodzicami/opiekunami dzieci uwikłanych w przemoc

równolegle powiadom najbliższy sąd rodzinny lub policję wysyłając zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa.

doświadcza ze strony innego dziecka jednorazowo innej przemocy fizycznej (np. klapsy, popychanie, szturchanie) lub przemocy psychicznej (np. poniżanie, dyskryminacja, ośmieszanie)

zadbaj o bezpieczeństwo dziecka i odseparuj je od osoby podejrzanego o krzywdzenie;

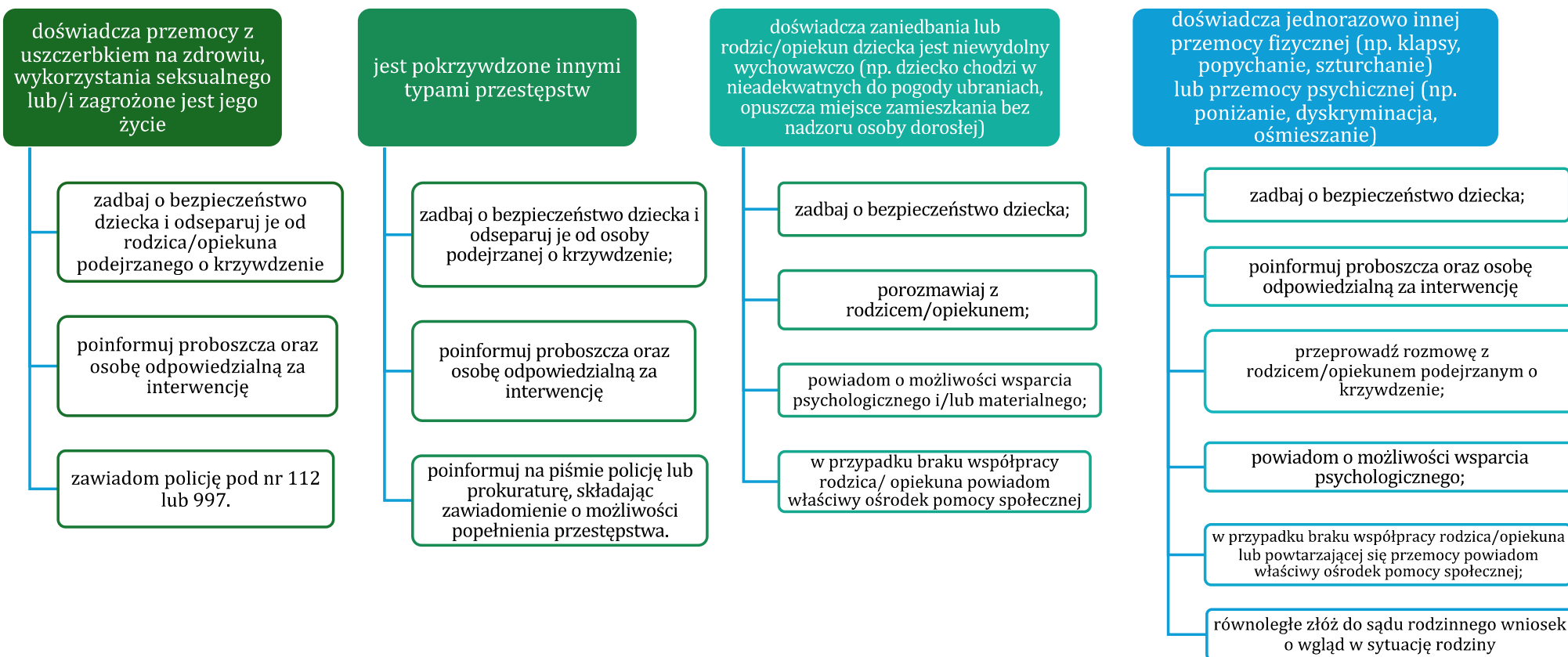
poinformuj proboszcza oraz osobę odpowiedzialną za interwencję

przeprowadź rozmowę osobno z rodzicami dziecka krzywdzącego i krzywdzonego oraz opracuj działania naprawcze

w przypadku powtarzającej się przemocy powiadom lokalny sąd rodzinny, wysyłając wniosek o wgląd w sytuację rodziny.

Schemat interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka przez rodzica lub opiekuna

PODEJRZEWASZ, ŻE DZIECKO:

Informacje dodatkowe

Przemoc z uszczerbkiem na zdrowiu oznacza spowodowanie choroby lub uszkodzenia ciała (np. złamanie, zasinienie, wybite zęba, zranienie), a także m.in. pozbawienie wzroku, słuchu, mowy, wywołanie innego ciężkiego kalectwa, trwałej choroby psychicznej, zniekształcenia ciała itp.

Zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa możesz zaadresować do najbliższej dla Ciebie jednostki. W zawiadomieniu podaj swoje dane osobowe, dane dziecka i dane osoby podejrzewanej o krzywdzenie oraz wszelkie znane Ci fakty w sprawie – opisz, co dokładnie się zdarzyło i kto może mieć o tym wiedzę. Zawiadomienie możesz też złożyć anonimowo, ale podanie przez Ciebie danych umożliwi organowi szybsze uzyskanie potrzebnych informacji.

Wniosek o wgląd w sytuację rodziny złoż na piśmie do sądu rodzinnego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania dziecka. We wniosku podaj wszystkie znane Ci dane dziecka (imię i nazwisko, adres zamieszkania, imiona i nazwiska rodziców) oraz wszystkie okoliczności, które mogą być istotne dla rozstrzygnięcia sprawy (opisz, co niepokojącego dzieje się w rodzinie, co zaobserwowałaś/eś).

Ośrodek Pomocy Społecznej powiadom na piśmie lub mailowo. Pamiętaj o podaniu wszystkich znanych Ci danych dziecka (imię i nazwisko, adres zamieszkania, imiona i nazwiska rodziców), opisz wszystkie niepokojące okoliczności występujące w rodzinie i wszystkie znane Ci fakty.